

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

2. februar 1994 *

I sag C-315/92,

angående en anmodning, som Landgericht Berlin i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Verband Sozialer Wettbewerb eV

mod

1) Clinique Laboratories SNC

2) Estée Lauder Cosmetics GmbH,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 30 og 36 i relation til et forbud mod at sælge et kosmetisk middel under et navn, der vil kunne vildlede forbrugerne,

* Processprog: tysk.

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J. C. Moitinho de Almeida, og dommerne D. A. O. Edward, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias og F. Grévisse (refererende dommer),

generaladvokat: C. Gulmann
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

- sagsøgeren i hovedsagen, Verband Sozialer Wettbewerb eV, ved advokat Manfred Burchert, Berlin
- de sagsøgte i hovedsagen, selskaberne Clinique Laboratories SNC og Estée Lauder Cosmetics GmbH, ved advokat Kay Jacobsen, Berlin
- Forbundsrepublikken Tysklands regering ved Regierungsdirektor Alfred Ditrach, Forbundsjustitsministeriet, Ministerialrat Alexander v. Mühlendahl, Forbundsjustitsministeriet, og Regierungsdirektor Claus-Dieter Quassowski, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtigede
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Richard Wainwright og Angela Bardenhewer, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at sagsøgeren i hovedsagen, de sagsøgte i hovedsagen, den tyske regering og Kommissionen har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 15. juli 1993,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 29. september 1993,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 30. Juni 1992, indgået til Domstolen den 22. juli 1992, har Landgericht Berlin i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af traktatens artikel 30 og 36.
- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem en erhvervsorganisation, Verband Sozialer Wettbewerb eV, og selskaberne Clinique Laboratories SNC og Estée Lauder Cosmetics GmbH vedrørende brugen af navnet »Clinique« ved salg af kosmetikvarer i Forbundsrepublikken Tyskland.
- 3 De to selskaber er henholdsvis et fransk og et tysk datterselskab af den amerikanske virksomhed Estée Lauder og sælger de af denne virksomhed fremstillede kosmetikvarer. Varerne er i mange år blevet solgt under navnet »Clinique«, undtagen i Forbundsrepublikken Tyskland, hvor de siden lanceringen i 1972 er blevet solgt under navnet »Linique«. Med henblik på at nedbringe de ekstra

emballage- og reklameudgifter ved den pågældende navneforskel besluttede virksomheden at sælge varerne på det tyske marked under mærkebetegnelsen »Clinique«.

- 4 I henhold til § 3 i Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb af 7. juni 1909 (lov om illoyal konkurrence, med senere ændringer, herefter benævnt »UWG«) kan visse personer, som er nævnt i lovens § 13, stk. 2, indstævnes for retten med henblik på at bringe brugen af vildledende angivelser til ophør. Endvidere er det i henhold til § 27 i Lebensmittel-und Bedarfsgegenständegesetz af 15. august 1974 (lov om levnedsmidler og almindelige forbrugsgoder, med senere ændringer, herefter benævnt »LMBG«) forbudt at sælge kosmetikvarer under et vildledende navn eller i en vildledende udformning, herunder navnlig at tillægge sådanne varer virkninger, som de ikke har.
- 5 Verband Sozialer Wettbewerb har anlagt sag i henhold til § 3 i UWG og § 27 i LMBG med henblik på at bringe brugen af mærkebetegnelsen »Clinique« i Forbundsrepublikken Tyskland til ophør, idet denne mærkebetegnelse ifølge sagsøgeren vil kunne lede forbrugerne i den vildfarelse, at de pågældende varer har medicinske virkninger.
- 6 Landgericht Berlin, som sagen er anlagt ved, fandt, at der ville skulle foranstalles en bevisoptagelse gennem en opinionsundersøgelse med henblik på at få afklaret, om det omhandlede navn i realiteten er vildledende for en væsentlig del af forbrugerne. Retten fastslog imidlertid, at en sådan bevisoptagelse ville være overflødig, hvis et forbud mod det omhandlede navn som anført af de sagsøgte ville udgøre en ulovlig begrænsning af handelen inden for Fællesskabet. Den nationale ret fandt, at dette spørgsmål kræver en fortolkning af EØF-traktaten, og den har derfor forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal EØF-traktatens artikel 30 og 36 fortolkes således, at de er til hinder for anvendelse af en national bestemmelse vedrørende illoyal konkurrence, hvorefter indførsel og salg af en kosmetisk vare, der lovligt fremstilles og/eller lovligt sælges i et andet europæisk land, kan forbydes med den begrundelse, at forbrugerne

vildledes af varens navn ('Clinique') — idet de opfatter varen som en medicinsk vare — når varen lovligt og uanfægtet sælges under dette navn i andre lande i Det Europæiske Fællesskab?»

- 7 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen, som inden for rammerne af traktatens artikel 177 kan oplyse de nationale domstole i medlemsstaterne om alle de momenter, der angår fortolkningen af fællesskabsretten, kan inddrage fællesskabsretlige regler, som den nationale domstol ikke har henvist til i sit præjudicielle spørgsmål (dom af 12.12.1990, sag C-241/89, SARPP, Sml. I, s. 4695, præmis 8). Det skal således afgøres, hvilke fællesskabsbestemmelser der finder anvendelse på det i hovedsagen omhandlede tilfælde, inden det kan undersøges, om disse bestemmelser er til hinder for et forbud mod at bruge navnet »Clinique« under de af den forelæggende ret anførte betingelser.
- 8 Det fremgår af sagen, at de i hovedsagen omhandlede nationale bestemmelser, nemlig § 3 i UWG og § 27 i LMBG, svarer til visse af bestemmelserne i EF-direktiverne om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om vildledende reklame og om kosmetiske midler.
- 9 Rådets direktiv 84/450/EØF af 10. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om vildledende reklame (EFT L 250, s. 17) har til formål at beskytte forbrugerne, konkurrenter og offentligheden i almindelighed mod vildledende reklame og illoyale følger heraf.
- 10 Direktivet tilsigter — som tidligere fastslået af Domstolen — alene en delvis harmonisering af de nationale lovgivninger om vildledende reklame og fastsætter objektive minimumskriterier for, om en reklame er vildledende, samt minimums-

kravene til beskyttelse mod en sådan reklame (dom af 13.12.1990, sag C-238/89, Pall, Sml. I, s. 4827, præmis 22).

- 11 Ved Rådets direktiv 76/768/EØF af 27. Juli 1976 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om kosmetiske midler (EFT L 262, s. 169) er der derimod, som tidligere fastslået af Domstolen, sket en fuldstændig harmonisering af de nationale retsfor skrifter om emballering og etikettering af kosmetiske midler (dom af 23.11.1989, sag C-150/88, Parfümerie-Fabrik 4711, Sml. S. 3891, præmis 28).
- 12 Som Kommissionen med rette har anført, skal direktivet imidlertid, ligesom ethvert andet regelsæt fra den afledte ret, fortolkes under hensyn til traktatens bestemmelser om frie varebevægelser (jf. F. Eks. Dom af 9.6.1992, sag C-47/90, Delhaize og Le Lion, Sml. I, s. 3669, præmis 26).
- 13 Domstolen har i den forbindelse i en nylig afsagt dom udtalt, at traktatens artikel 30 indeholder et forbud mod hindringer for de frie varebevægelser, der følger af regler om, hvilke betingelser varer skal opfylde (f.eks. med hensyn til benævnelse, form, dimensioner, vægt, sammensætning, præsentation, mærkning og emballage), og det uanset om sådanne regler anvendes uden forskel på alle varer, når en sådan anvendelse ikke kan begrundes ud fra et alment hensyn, der går forud for hensynene til de frie varebevægelser (dom af 24.11.1993, forenede sager C-267/91 og C-268/91, Keck og Mithouard, endnu ikke trykt i Samling af Afgørelser, præmis 15).
- 14 Blandt reglerne i direktiv 76/768 er den i artikel 6, stk. 2, indførte forpligtelse, som er gennemført i tysk ret ved § 27 i LMBG, og som indebærer, at medlemsstaterne skal træffe »alle hensigtsmæssige foranstaltninger, for at der på etiketter og salgspakninger samt i forbindelse med reklamer og for kosmetiske midler ikke anvendes tekster, betegnelser, mærker, afbildninger eller andre figurer eller symboler, der tillægger disse midler egenskaber, som de ikke besidder«.

- 15 Artikel 6, stk. 2, som er indeholdt i et direktiv, der — som det navnlig fremgår af direktivets anden og tredje betragtning — har til formål at sikre fri handel med kosmetiske midler, fastlægger således de foranstaltninger, der skal træffes af hensyn til forbrugerbeskyttelse og god handelsskik, som er blandt de tvingende hensyn, der er fremhævet i Domstolens praksis vedrørende anvendelsen af traktatens artikel 30. Artiklen har tillige til formål at beskytte menneskers sundhed, jf. Traktatens artikel 36, idet vildledende oplysninger om de omhandlede varers egenskaber kan få indflydelse på den offentlige sundhed.
- 16 Det fremgår i øvrigt af Domstolens faste praksis, at reglerne skal stå i rimeligt forhold til det forfulgte mål (jf. F.eks. dom af 16.5.1989, sag 382/87, Buettner, Sml. s. 1235, præmis 11).
- 17 Den tyske lovgivning, hvormed artikel 6, stk. 2, i direktiv 76/768 er gennemført, skal anvendes på en sådan måde, at den er i overensstemmelse med traktatens artikel 30 og 36, således som disse er fortolket i Domstolens praksis. Det er derfor de i denne praksis opstillede kriterier, der med henblik på besvarelsen af det præjudicielle spørgsmål skal anvendes ved undersøgelsen af, om fællesskabsretten er til hinder for det i spørgsmålet omhandlede forbud.
- 18 Domstolen har tidligere fastslået, at det forbud, der kan nedlægges i medfør af § 3 i UWG, mod at bringe varer, hvis betegnelse efterfølges af et (R) for at angive, at der er tale om et registreret varemærke, i omsætning i Forbundsrepublikken Tyskland, selv om der ikke består en varemærkeretlig beskyttelse i dette land, kan hindre samhandelen i Fællesskabet. Et sådant forbud kan nemlig tvinge indehaveren af et varemærke, der kun er registreret i én medlemsstat, til at ændre varernes udformning afhængigt af, hvor de bringes i omsætning, og til at oprette et særskilt distributionsnet for at sikre, at varer med (R)-mærket ikke bringes i omsætning i stater, hvor der er nedlagt forbud herimod (Pall-dommen, jf. Ovenfor, præmis 13).

- 19 Forbuddet i henhold til samme § 3 i UWG mod at bringe kosmetikvarer i omsætning i Forbundsrepublikken Tyskland under det navn, hvorunder de sælges i andre medlemsstater, udgør som udgangspunkt en sådan hindring for samhandelen i Fællesskabet. Den omstændighed, at den berørte virksomhed som følge af forbuddet er nødsaget til at sælge sine varer under et andet navn i denne ene medlemsstat, hvilket giver den ekstra emballage-og reklameudgifter, viser, at forbuddet gør indgreb i den frie vareudveksling.
- 20 Ved afgørelsen af, om forbuddet mod at bruge navnet »Clinique« i Forbundsrepublikken Tyskland i forbindelse med salg af kosmetikvarer kan være begrundet ud fra hensynet til forbrugerbeskyttelse eller beskyttelse af menneskers sundhed, idet det undgås, at varerne tillægges egenskaber, som de ikke besidder, skal der tages hensyn til de forskellige oplysninger, der er indeholdt i forelæggelseskendelsen.
- 21 Det er således bl.a. oplyst, at Estée Lauder's serie af kosmetikvarer i Forbundsrepublikken Tyskland kun sælges i parfumeforretninger og parfumeafdelinger i stormagasiner. Ingen af de pågældende varer kan altså fås på apoteket. Det er ubestridt, at varerne frembydes som kosmetiske midler og ikke som lægemidler. Det er ikke gjort gældende, at den måde, varerne frembydes på, bortset fra navnet, ikke er i overensstemmelse med de herom gældende regler for kosmetiske midler. Det fremgår endelig af det forelagte spørgsmål, at varerne lovligt sælges i de andre lande under navnet »Clinique«, uden at brugen af et sådant navn synes at vildlede forbrugerne.
- 22 På baggrund af disse faktiske oplysninger synes forbuddet mod at bruge det pågældende navn i Forbundsrepublikken Tyskland ikke at være nødvendigt ud fra hensynene til forbrugerbeskyttelse eller beskyttelse af menneskers sundhed.

- 23 Det forhold, at ordet »Clinique« kan give associationer til hospitaler og medicin, er ikke tilstrækkeligt til, at navnet kan anses for vildledende i en grad, der kan begrunde et forbud mod det i forbindelse med varer, som sælges under de netop beskrevne betingelser.
- 24 Det præjudicielle spørgsmål skal herefter besvares med, at traktatens artikel 30 og 36 og artikel 6, stk. 2, i Rådets direktiv 76/768/EØF af 27. juli 1976 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om kosmetiske midler skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en national bestemmelse forbyder indførsel og salg af en vare, der betragtes og frembydes som kosmetisk, med den begrundelse, at varen bærer navnet »Clinique«.

Sagens omkostninger

- 25 De udgifter, der er afholdt af den tyske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Landgericht Berlin ved kendelse af 30. juni 1992, for ret:

Traktatens artikel 30 og 36 og artikel 6, stk. 2, i Rådets direktiv 76/768/EØF af 27. juli 1976 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om

kosmetiske midler skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en national bestemmelse forbyder indførsel og salg af en vare, der betragtes og frembydes som kosmetisk, med den begrundelse, at varen bærer navnet »Clinique«.

Moitinho de Almeida

Edward

Joliet

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 2. februar 1994.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

J. C. Moitinho de Almeida
Formand for Femte Afdeling